

Eminentissimi Ac Reverendissimi Domini, D. Joannis Baptistæ, Cardinalis De Luca, Theatrum Veritatis Et Justitiae, Sive Decisivi Discursus

Ad Veritatem Editi In Forensibus Controversiis, Canonicis & Civilibus, in
quibus in Urbe Advocatus, pro una partium scripsit, vel Consultus
respondit ; Cum Indicibus Argumentorum, Causarum ac Rerum
luculentissimis. Opus Tam Judicibus, Quam Causarum Patronis, atque
omnibus in utroque Foro ...

De Fideicommissis, Primogenitvris, Et Majoratibvs

Luca, Giovanni Battista de

Coloniae Agrippinae, 1690

Disc. Cl. Perusina fideicommissi de Baptistis. De reciproca linearis quando
censeatur inducta, vel potius illa censeatur discretivè in singulis lineis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74060](https://nbn-resolving.de/urn:nbn:de:hbz:466:1-74060)

videtur; Tum etiam quia inspecto toto tenore testamenti, probabiliter resultare videbatur disponentis voluntas conservandi omnia bona penes descendentes indeterminatè; Ponderando etiam quod testator considerando casum contingibilem obitus Annibalii filii capacis absque filii, adhuc durante banno aliorum filiorum, substituit Margaritam filiam, ejusque filios, illos tamen gravando ad restituendum omnia bona una cum fructibus præfatis duobus filiis bannicis eorumque filiis & descendentibus capacibus, non restringendo restitucionem ad portiones, sed disponendo de toto.

Et quidem, licet in decif. 266. & 361. par. 1. recent quarum secunda repetita est apud Peniam decif. 1615. concurrens urgens conjectura progressus ad ulteriore substitutionis gradum, ut etiam concurrebat in d. Bonon. de Guidotis, & in Romana de Zephiris, qui progressus magnum continet conjecturam reciproca linearis inter omnes, ut ita bona penes ultimum consolidata, transire valeant in ulteriorem substitutum, ne iste cogatur, cum inexplicabili litione labyrintho, bona à plurium defectorum extraneis hæredibus, vel singularibus possessoribus post longa tempora recuperare. Nihilominus hæc est fortis & valida, sed non necessaria conjectura, dum etiam sine illa, talis reciproca ex aliis deduci potest, præsertim inter descendentes, inter quos satis probabile videtur, ut potè communis omnium desiderio adaptatum, de facili eam induci, cum desiderium conservandi bona in propria descendencia parvomiter erga omnes militet; Et quo magis aliquibus lineis deficientibus, personarum numerus refringitur, eo magis satisfieri videtur testatoris desiderio conservationis omnium bonorum penes paucos, cum sic agnitionis ac familiæ major honorificentia resulteret.

Temerarium autem semper credidi in materia conjecturalibus, vel certam iustitiam prædicere, vel resolutiones de positiua iustitia damnare, cum totum pendeat ab arbitrio judicis, in arbitriis vera certa determinata regula dari non potest, dum ob ingeniorum varietatem in dies experimur, ut quod uni videatur album, alteri eodem veritatis ac integratatis sensu retento, videatur nigrum, itaut huiusmodi controversia, non cœntantur amplius juris, sed solum facti & applicationis, deservientibus tantum juris receiptis propositionibus, ut arbitrium, ab ipsis, non autem à solo naturali discursu vel genio, ut frequens est aliquorum judicancium consuetudo, regulari debeat.

In duobus tamen decisio desuper extensa non placebat, Primo nempe in eo quod dicitur ut regula discretivæ, de qua apud Seraph. dicta decif. 1023. procedat solum in ordine ad fideicommissum defensionum non autem in reciproca linearis, Hoc enim contineat videatur aliquid æquivocum, cum in his terminis, atque ad hunc effectum clarè loquantur, tam d. dec. Seraph. quam dec. 145. & 316. p. 1. rec. & 287. par. 4. tom. 2. ubilatè; Atque ex Doctoribus firmant Oddo conf. 45. ubi in terminis familialibus cuiusdam filii bannici, Menoch. conf. 982. latè Fusar. conf. 17. ex num. 41. qui alios adducunt; Observando etiam quod neque dicta decisio in Aesina fideicom. 18. Martii 1648, coram Celsi inter suas decif. 33. principaliter agit de hoc punto, dum casus disputationis erat de reciproca inter hæredes primi gradus, inter quos verberatur solum controversia circa unicitatem vel duplicitatem vinculi, An sciénter utriusque conjuncti excluderent uterinos,

quamvis incidenter extra causam dicatur, quia in hujus causa decisione repertus.

Et secundò quia in decisione in fine, respondendo ad quandam alienationem ex causa expedita pro liberando unum ex descendendis à bannali, dicitur, quod non constabat de exercitu seu de imminentia periculi mortis vel mortis membris; Utrumque enim dictum non videtur probable fundamentum, quoniam causæ non bannuntur, neque cum illis practicabile datum, atque dum agitur de banno capitali, annuitus possit à quoquaque ad horam impetrari ideoque non displicuit resolutio, sed non plerunt illæ rationes.

PERUSINA FIDEICOMMISSA DE BAPTISTIS

AD PETITIONEM

ANTINORI DE BAPTISTIS

Discursus pro cœnate.

De reciproca linearis quando cœnata inducta, vel potius illa cœnatoria cretivæ in singulis lineis.

S V M M A R I V M.

- 1 F Acti series.
- 2 Regulariter cœnatur fideicommissum praescrivunt quæ reciprocum lineare, præclusione est regula.
- 3 Quando ex prohibitione alienationis refutatur possimus restitutorum etiam reciprocum.
- 4 Reciproca inducitur etiam ex conjectura dispositi requisitus.
- 5 Quando prohibitor alienationis sicut dependenter dependenter à fideicommisso, illudque amplius.
- 6 An ordo per prius & per posterius in propria datatur.
- 7 Prohibitor re alia ampliat dispositionem.
- 8 Verba totalitatem importantia attenduntur.
- 9 Conjectura sufficiunt ad reciprocum.
- 10 Examinantur aliqua conjectura.

D I S C. CL

Iohannes Baptista de Baptista testator, hæredibus quatuor filiis alienationem fidelium prohibuit tam institutis quæ postoris & defensoribus quibuscumque, quia voluit eum heretere totam conservari in sua familia, Unde cum Hæreticus deceperet absque prole, ac deinde Petrus cobus superstite Atenoro naturali legitimo, e hujus fideicommissaria successione incapax contebatur (qualem etiam declaravit Rosa, folio 222. par. 5. recent). Hinc filii superestiles et filii Hieronymo alii filii pretenders caperantur.

comm. de Zephirus 8. Februarii 1647. coram Bichio, & in aliis.

duas defectas portiones ad eos spectare in vim reciproca inter omnes testatoris descendentes de familia ordinata. Et introducta causa in Rota juxta actionem prætensionem prodit resolutio coram Peruviano usque ab anno 1626. quando mihi primis grammatica rudimentis in patria vacare concedebatur, ut constat ex dec. 467. p. 5. rec.

Poſt annos autem 27. venit in mentem dicto Antonero docto Jurisconsulto Perusino, reaſumendi diſputationem ſuper dicta decisionis reſolutione, ſed antequam opus adiumeret, plurimum hujus Curia Advocatorum conſilium petuit, meum præfertum circa profectioſis initia; Habitaque ad ſacti ſpeciem maturata reſolutione, credidi decisionem non improbabiliſ fundamento innixam esse, ideoque fatis diſciliſ videi ſpem recessus, reſpondendo præcise, ut ſequitur.

Quando testamentum contineat ſolam substitutionem in caſu mortis, videretur ſine dubio reſpondendum pro exclusione reciprocæ linearis, quicquid eſet de reciprocæ inter descendentes cuiuslibet linearum, dum deficit vulgaria requiſita neceſſaria, certa enim eſt conuelio reciprocum non induci niſi per verba expreſſa vel per conjecturas de neceſſitate illam inducentes, ideoque neceſſitate ſublata, fideicommissum potius deſcenſivum, quam reciprocum interpretatur, atque vocatio deſcendentium data conſtitutione plurium linearum ab initio, intelligitur diſcretivæ de filiis ac deſcendentibus uniuersuſque linea interſe non autem de linea ad lineam juxta deciſ. Seraph. 102. quam Rota ſe-pius canonizavit præfertum deciſ. 145. num 5. & 3. 6. num. 4. par. 1. recent. dec. 287. num. 3. p. 4. tom. 2. apud Peniam deciſ. 1513 num. 7. apud Merlin. dec. 798. num. ult. in Florentina fideicom. 28. lunii 1638. Carillo inter suas deciſ. 105. & in aliis, & non diſſentient deciſio in cauſa edita.

E conveſo quando testamentum contineat ſolam prohibitionem alienationis, cum affiſionatione, de qua in eo, itaut non adēſet particularis diſpoſitio in caſu mortis, tunc pariter ſine dubio, pro inſluſione fideicommissi abſoluti, perpetui & reciprocæ linearis veniret reſpondendum, quoniam liſtator verbiſ adeo ampli alienationem prohibuit, eò quia voluit bona; & hereditatem totam conſervari in ſua familiā, id ſequi non potest, niſi per neceſſarium antecedens inter omnes vocatores de familiā adiſt fideicommissum perpetuum & reciprocum, per quod impediatur ſcīſtura hereditatis, illiisque tranſitus ad extraeſos Bart. & alii ſomminiter in I. qui Roma ſ. coheredes de verb. obligat. Menoch. Mantic. Peregr. Eufar. & alii allegati in eadem diſcione de cuius examine agitur num. 1. & 2. ac firmavit plures Rota abſque controverſia.

Ubi enim non adēſt fideicommissum expreſſum & diſpoſitivum, ſed prohibito alienationis cum tali ratione eſt ſola, iunc certum eſt illam ſtare de perſe, nullamque habere dependentiam ab alia, itaut nullatenus intrare poſſit conf. Dec. 636. ſed po- tius inter conſilium ſequens ejusdem, maximè concurrenribus cum dicta prohibitione tot aliis conjeturis, de quibus inſra, adeo ut ceſtante particulari ſubſtitutione in caſu mortis, abſque librorum aperitione pro fideicommisso responderem, dum talia caſu non deſideratur ſtrictè concurſus explicitus trium reſiſtorum ad reciprocam, cum etiam illorum virtu- ualib, atque conjeturalis concurſus ſufficiat, maxi- mè in deſcendentibus, ut in diſcione revidenda quæ in ſpecie canonizatur per Rotam in Romana de Ceterane 284. & 304. par. 5. recent. in Romana fidei-

Hinc proinde diſcultas tota eſt, an ſubsequens fideicommissum ordinatum in caſu mortis retin- gat præcedens magis amplum reſultans ex prohibi- tione alienationis, cuius reſolutio pendet ab ap- plicatione diſtinzione communiter reacpta, an prohibitiō ſtet independenter, ac principaliter de per ſe; vel potius accſorior & conſequente ad ſubſtitutionem; Si enim ſumus in ſecundo caſu intrat reſtrictio, ſi autem in primo ſecus, atque ita conciliantur omnes auſtoritates & decisions, quæ hinc inde deduci ſolent, ut ex leſtura; Poſſunt enim ſimul ſtare duæ ſubſtitutiones, Una reſultans ab ex- preſa diſpoſitione in caſu mortis, Et altera præce- dentis ampliativa ad perſonas & caſus non expreſſos reſultans à prohibi- tione alienationis, quoties haec non ſtat conſentienter led principaliter, ut late firmitur in Bonon. ſideicommissi de Pancaſtia 16. Februario 1640. coram Pancaſtolo conſirmata 10. Iunii 1642. deciſ. 490. par. 9. coram Cerro, & ſequita eſt in Bononię. ſideicommissi ſe domus 30. Aprilis 1646. coram Bichio dec. 399. par. 9. in Mediolanen bonorum 26. Iunii 1647. & 18. Martii 1648. deciſ. 63. par. 10. coram eodem conſirmata in ſecunda iſtantia, & 31. Maii 1649. coram Corrado dec. 313. par. 10. in Bonon. ſideicommissi de Guidoſt. 5. Iunii 1648. coram Arguelles, & ſapè in aliis, in quibus utraque diſpoſitio legitur, ac probat Altogr. conf. 92. num. 48. volum. 1.

Punctus ergo conſiſt in natura dicta prohibi- tionis, an dicatur ſtare accessione & conſequente ad ſubſtitutionem ordinatam in caſu mortis, vel de per ſe; Et in hoc ingenuè ſatendo illam veritatem, pro qua ſum requiri, quamvis deſiderium totum eſet pro iſfirmatione decisionis in gratiam ac favorem requirentis, non potui captivare intellectum ad ita ſentiendum, quoniam ex leſtura testamenti paret a oculum prohibi- tionem præcedere, ac ſtare de per ſe in ſuo periodo diſtincta cum oratione ſeparata & totaliter perfecta, ita ut non recipiat perfe- ctiōnem, neque deponeat à ſubsequenti ſubſtitutione, ut conſideravit Rota in Perufina ſideicommissi de Bigazzini 14. Novembri 1605, coram Litta apud Gioiagn. conf. 75. lib. 1. num. 20. & ſequen. ubi etiam ad hunc effectum conſideratur alia intermedia diſpoſitio inter prohibi- tionem & ſubſtitutionem, ut eſt in caſu noſtro, dictamque orationis diſtin- tionem ſapillim canonizavit Rota, itaut contra- riū ſine temeritate hodie in dicto Tribunalis atten- tationi non poſſe videatur.

Et licet data conjuſtione diſpoſitionum, non ſiat viſ in ordine, ut dixit Rota coram Seraph. deciſ. 893. num. 6. reperita apud Gioiagn. conf. 39. lib. 1. num. 69. Attamen ubi conjuſtio non eſt certa, ſed de illa diſputatur, atque littera testamenti potius ſonat in ſeparationem, tunc negari non potest ordinem eſe ſatis attendendum, cum naturali ſenſu ſatis quadrare videatur, ut prohibitiō præcedens in ſua diſpoſitione perfecta dici non debat conſequente, & accessione, ut facilius dici poſſet, ubi ſub- ſequatur, atque ſideicommissum diſpoſitivum præ- cedat juxta conf. Deciſ. & ſequacium, de quibus ple- ne caſus diſtingendo, & decisions, ac auſtoritates conſiliando in Beneventana hereditatis coram Celſo inter suas deciſ. 228. & reperit. deciſ. 58. poſt Michalor. ad plures annos poſt hoc reſponſum edita.

Non obſtarat unicum fundamentum conjuſtio- nis, ſeu relationis deductum ex illis verbis per in- ſcriptos ejus heredes &c. Primo quia verba prohibi- tionis non ſunt directa ad perſonas, ſed ad bona,

ibi,

ibi, discessit quod bona non possint &c. Ubi autem prohibito est realis tunc non recipit restrictionem ab alia dispositione, sed potius illam ampliat Rot. decis. 231. num. 1. par. 2. 357. num. 9. & sequens par. 4. tom 2. recent. Altograd. cons 92. n. 31. lib. 1. Relatio enim hæredum ac descendantium ab eis importare potest restrictionem ad familiam effectivam, ad exclusionem contentiva juxta deducta dec. 15. par. 7. recen.

Secundò quia non sola prohibitio attenditur, sed ratio prohibitionis, qua habens in se totalitatem, nempe totius hereditatis conservationem in familia, operatur ampliationem, ut in allegata *Perifiss.* apud *Giovagn.* cons. 75. num. 83. & decis. 10. n. 2. & dec. 193. n. 7 p. 1. recent. & in aliis.

Tertio & fortius, quia dispositio in casu mortis non est expresse restricta ad certas personas cum exclusione reciproca; Licet enim apud me verum sit, quod illa verba, Et sic omnibus decedentibus masculos filios in perpetuum substituit, veniant in dubio discretivè intelligenda, & non includant reciprocum, Attamen non sunt talia, quod de necessitate fonsent in discretivam, ac reciprocum excludant, ita ut contrarium intellectum non admittant, ideoque non possunt causare restrictionem praecedentis dispositionis generalis, sed potius verba praedita ex dicta generalitate rationis intelligenda sunt pro successione omnium descendenter masculorum indistincte.

Concurrentibus etiam cum dictis prohibitione
ac rationis assignatione pluribus conjecturis, quas
ad hunc effectum considerandas esse ad convincen-
dam testatoris voluntatem dixit Rot in alleg. Media-
lanen coram Corrado, & in dicta Bonen. de Guidottis co-
ram Arguell. ubi firmatur conjecturatum testatoris
voluntatem sufficere ad reciprocantem sine soli-
tis requisitis, ut etiam admittunt passim Manic.
Peregr. & alii de materia tractantes maximè in de-
scendentiibus.

Conjectura desumuntur; Primo ex illis verbis, per inscritiones ejus bareas vel earum posteras & descendentes, & successivè quoscunque &c. Si enim testator ad posteros & descendentes cuiuscunque discretivè prohibitionem dirigere volueret, sufficabant prima verba eorum posteros & descendentes, atque superflua fuissent illa verba, & successivè quoscunque &c. Concurrente potissimum vocatione expressa personarum alterius lineæ in casu alienationis per alteram facienda.

Secundo ex provisione in casu delicti, quam ad hunc effectum in terminis considerat. *Rer. in allegata Mediolanen, 18 Martii 1648. coram Bicbio dec. 163; par. 10 & in eadem 31. Maii 1649 coram Corrado dec. 313; ead. p. 10, rec. ubi allegantur concordantes, dictaque provisio palpabiliter probat voluntatem testatoris circa reciprocum, dum bona unius ad alios alterius lineæ devenire jubar.*

Terriò ex strictissima prohibitione detractionis, nedium trebellianicæ, quam solam considerant DD, ex deductis ad propositum in allegatis *Mediolanen*, sed etiam legitimæ.

Quarto ex illis verbis, *ullo unquam tempore*, quae
sonant perpetuitatem Altograd. d. cons. 92. num. 20.
lib. 1. quæ verba eò magis sunt consideranda stanti-
bus verbis subsequentibus perpetuitatis repetitivis,
in quibus testator eritè rogat Sumnum Pontificem,
eiusque successores, ac quoslibet alios Principes, ut
ullo unquam tempore dispositionem suam infrin-
gant, vel irrisent, aut contra eam dispensem. At-
que in casu commutationis, volunt bona sua sine

diminutione devenire ad Hospitale; Non possem etenim mihi persuadere, quod teltor, quidam milia decoris, ac splendoris conservantur affectate respexit, atque bonorum alienationem ad hunc finem adeo stricte prohibuit, cum præbitione commutationis etiam à Papa quoniam tempore facienda, voluerit eius dispositiones stringere ad casum, per quem infra datus eius obitum per mortem aliquicunque ex primis iubus sine filii masculis, bona, quorum integræ perpetuam conservationem in familia tenet optavit, scindi atque in extraneos de factis non potuissent, ut ponderatur in dicta Bonae, fiducia missi de Guidoitis 24. Ianuarii 1648 Argentorati que dicendum est, subsequentem dispositionem non causare restrictionem, maximè quia, in verba ultime dispositionis importat restrictione de possibili, sed non de necessariis.

Trahor etiam valde in hanc sententiam
verbis in fine capitulo continentibus probandum
ibi, Expressè declarans, quod per infirmationem
faciendam nullum prejudicium factum iniquum
iustitiae sua dispositivus, sed semper in sua ratione
near omni modo meliori; Ideoque videatur non
mittendas alias glossas ac interpretationes, ac
testator seipsum glossando, declaravit unde
quod per sequentem dispositionem non ante
prejudicare antecedenti, quia, ut dictum est,
& de per te considerata scontineat indictionem
communis perpetuum & reciprocum iure
de familia saltu effectiva haec sedis infirmatione

Et quando etiam ea, qua contra decimationem
et ac ingeniosam ab ipso principali pondere
essent alicuius relevantiae, portuissent quatenus
quid operari re integra, sed quod sufficeret ad
pugnationem decimationis, quam Rota plurimis
caulis postea canonizavit, atque in articulis
dubio & problematico, in quo arbitrium vobis
minutur, hoc iudicio meo, videtur opus minus
feliciter ne dicamus desperatum; Incertum est pro
ea causa sequuntur sic.

URBE VETANA FIDEICOMMISS

Responsum pro veritate.

De eadem reciproca linear, quae
adesse dicatur, vel potius ordinis
censeatur in linea cuiuslibet direc-
tive; Et an appellatione filiorum
tam in conditionalibus, quam
dispositivis veniant formaz,
Institutis duobus, vel pluribus, cum
que filiis ac fratribus substitu-